

SZÉCHENYI ÉS APPONYI KÉZFOGÁSA

Irta HORDÓSY IVÁN

Winnipeg, március 6

Magyarország legelőkelőbb klubjában, a budapesti Nemzeti Kaszinóban mostanában tartották az évtizedek óta hagyományos Széchenyi lakomát, amelyen az emlékbeszédet — a Széchenyi serleget kezében tartva — Apponyi Albert gróf, a mai Magyarország legnagyobb fia — mondotta. Apponyi ötven évvel ezelőtt tartotta első Széchenyi beszédét és most elhangzott szavai a nemzet nagy apostolának, Széchenyi Istvánnak alábbi textusából sugárzottak szét:

— Mindaddig nem lesz Magyarország sem magas állásu, sem boldog, míg a népet nem emeljük a nemzet sorába. Súlyos, nagy szavak ezek, melyek a „legnagyobb magyar” szívében fogamzottak meg.

Nyolcvan év telt el azóta, hogy Széchenyi megszűnt a magyar közélet aktív tényezőjeként szerepelni és a nyolcvan év alatt nagy haladást, büszke felfelé ívelést tett meg a magyar nemzet a társadalmi kiforrás útján, de még mindig nagyon messze van attól, hogy felfogásában az a demokrácia nyilvánuljon meg, melyet, Széchenyi István tüzött eléje követendő példának.

Tagadhatatlan, hogy a világháború, a forradalmak, valamint az ország darabokra szakítása mindennél nagyobb csapást mért a nemzetre és elsősorban volt akadályának, hogy a társadalmilag elhanyagolt és sok tekintetben feudális emlékkön táplálkozó nemzet egységessé fejlődhesse ki, de más részről az is tagadhatatlan, hogy amikor a magyar nemzet legfelsőbb rétegének egyrésze megértette Széchenyi szavát, akadtak sokan, akik történelmi hivatásukat nem ismerték fel és jogaik mellett kötelességüket elfeledték.

A magyar történelmi osztály tagjait anyagi függetlenségük magasabb műveltséghez, és annak folytán főleg politikai vezető szerephez juttatta és a magyar polgári osztálynak az a része, amely vele érintkezést tartott fenn, nagyon sokban átvette annak felfogását és gondolkodásmódját.

Az ilyenmódon kialakult vezető közvélemény, mely az ország politikai, társadalmi és gazdasági jövőjét építette, nem volt — nyugateurópai értelemben véve — demokratikusnak mondható.

Apponyi az elszigeteltség megszüntetésére szólította fel az ország vezető társadalmi rétegét — annak megértésére, hogy nem szabad egyes osztályokért harcolni, hanem az összes társadalmi osztályoknak együttesen kell az egyetemes magyar ügyért sikraszállni. Ebben az együttműködésben a vezető társadalmi osztálynak az a kötelessége, hogy a többi osztályt magához emelje és az ország kapuit Nyugat felé kitarja, még akkor is, ha az új, friss levegő beáramlása sok régi tradíciót fogja lefújni a port és új magyar tavasz érkezését jelenti is be.

Apponyi Albert a mai Magyarország legnagyobb fia és ha ő most időszereinek tartotta ennek a beszédnek elmondását, akkor arra minden valószínűség szerint szüksége van az országnak. Szüksége van az országnak a társadalmi rétegek bensőbb, megértőbb, szeretetteljesebb együttműködésére, a közös, nagy ügy érdekében hasonló áldozatokra.

A becsületes magyar politika legszentebb és legnagyobb célja: az elszakított magyar területek visszaszerzése. A Bethlen féle politika és újjáépítési program — alapszabály helyesnek bizonyult, mert felhagyott a kardszortetű politikával és elsősorban az ország gazdasági újjáépítését tűzte ki célul. A jótételei kérdés megoldása, a külföldi kölcsönök és a velük kapcsolatos, ugynevezett „szanálás” valamint a katonai ellenőrzés megszüntetése, az olasz szövetség létrehozása, Anglia támogatásának megnyerése mind nagy és szép eredmények, de ugyanakkor nem láthatók komoly és mélyreható eredmények belső, szociális reformok terén. A földbirtokrendezés csak kezdetleges érintése ennek a nagy problémának, az iskolapolitika adott három új egyetemet és egy sereg tanyai iskolát, tudományos intézeteket az országnak, de még mindig túlságosan messze van attól, hogy az ország társadalmát a nyugati demokrácia elgondolásában rendezze át, általában még mindig inkább a középosztályal törődik a magyar politika és az ország lakosságának több, mint háromnegyed részét kitevő magyar földműves és iparososztály érdekeit csak másodlagos fontosságúnak tekinti.

Pedig Széchenyi a magyar népről beszélt. És Magyarország újjászülése — gazdasági és politikai tekintetben nem képzeltető el mindaddig, amíg a föld népének milliói még éhbériket sem tudják megkeresni és évről — évre ezerszámra kénytelenek kivándorolni.

A trianoni béke megváltoztatásának egyik legfontosabb indítókája az lesz, ha majd a jelenleg megszűnt magyar területek magyar és egyéb nemzetiségű lakossága előtt kívánatosabb lesz mindenféle tekintetben a régi hazához való visszatérés, miután ott gazdasági, társadalmi, kulturális és politikai tekintetben kedvezőbb viszonyok lesznek, mint a jelenlegi, elcsatolt helyzetben.

Sem gazdasági, sem társadalmi tekintetben nem lesznek azonban vonzóbbak a csonkaországi viszonyok mindaddig, míg a Széchenyi által vallott elvek alapján az ország erejét, társadalmát, nemzeti céljait nem magára, az egységes, becsületes, jellemes, ugyancsak hatalmas történelmi múlttal bíró, kitűnő polgári és katonai erényekkel rendelkező és az ország társadalmának túlnyomó többségét kitevő, verejtékkel dolgozó magyar népre nem építjük fel.

Ezt a magyar népet kell nagyobb darab kenyérhez jutni, magasabb műveltségre és igényességre emelni még áldozatok árán is — ha a legnagyobb magyar főúr, Széchenyi István végrendeletét akarjuk teljesíteni és akkor, de csak akkor — Magyarország valóban nem volt, hanem lesz!

AZ ÚJ MAGYAR HERCEGRIMÁS ÜZENT KANADA MAGYARJAINAK

SERÉDI JUSZTINIÁN, AZ ÚJ MAGYAR BIBOROS HERCEGRIMÁS, AKINEK ÜNNEPÉLYES BEVONULÁSÁT MAGYARORSZÁGRA ÉS BEIKTATÁSÁT AZ ESZTERGOMI ÉRSEKI SZÉKBE, RÉSZLETESEN MEGÍRTUK, AZ ALÁBBI LEVELET INTÉZTE DR. SÁNTHA PÁL, STOCKHOLMI (SASK.) RÓM. KATH. PLÉBÁNOSHOZ:

FÖTISZTELENDŐ DR. SÁNTHA PÁL PLÉBÁNOS UR,
STOCKHOLM, SASK. CANADA.

FÖTISZTELENDŐ PLÉBÁNOS UR!

AZ ESZTERGOMI ÉRSEKI SZÉK ELFOGLALÁSA ALKALMÁBÓL HOZZÁM INTÉZETT ÜDVÖZLÉSEK SORÁN KÖLÖNÖSEN MEGHATOTTÁK AZOK A SZERETTELJES ÉS RAGASZKODÁSRA BIZTOSÍTÓ SOROK, MELYEKKEL FÖTISZTELENDŐSÉGEM A KANADÁBAN ÉLŐ MAGYAR HÍVEK ÉS LELKIPÁSZTORAIK NEVÉBEN SZÍVES VOLT FELKERESNI.

SZÍVBŐL KIVÁNOM, HOGY ISTEN BÖSÉGES ÁLDÁSA KISÉRJE ALDOZATOS TEVÉKENYSÉGÜKET ÉS TARTSÁ MEG MINDNYÁJUKAT AZ EGYHÁZ IRANTI HÜSÉGBEN ÉS A MAGYAR HAZÁHOZ VALÓ SZERETETBEN. SZERETETTEL ADOM EHÉHÉZ AZ OTTANI PAPSÁGNAK ÉS A VEZETÉSÜKRE BIZOTT HÍVEKNEK FŐPÁSZTORI ÁLDÁSOMAT.

HÁLÁS KÖSZÖNETEM NYILVANÍTÁSÁVAL VAGYOK ESZTERGOM, 1928 FEBRUÁR 2-ÁN

FÖTISZTELENDŐSÉGEMNEK JOÁKARÓ FŐPÁSZTORA

JUSZTINIÁN S. K.

BIBORNIK, ÉRSEK.

A SZÉP LEVELET ÉS ÜZENETET BIZONYÁRA ÖRÖMMEL ZÁRJA SZÍVÉBE KANADA MINDEN KATHOLIKUS MAGYARJA.

MEGALAKULT A NYUGATKANADAI MAGYAR SEGÉLYZŐ EGYESÜLET

A nyugatkanadai magyarság vezető emberei február 27-én Saskatoonban összegyűlve, a minden oldalról megnyilvánuló közkívánatra megalkották a február 1-én megkezdett nagygyűlés végső akkordjaként a Nyugatkanadai Magyar Segélyező Egyesületet.

Ennek vezetőségébe a következőket választották meg: Elnök: Nagy Lajos, Hazelcliffe, Sask., alelnök: Bakonyi Jenő, Wakaw, Sask.

A központi bizottságba rendes tagokként: Rev. Dr. Csáky Benjamin, róm. kath. plébános, Punichy, Sask., Rev. Hoffmann Ferenc, ref. lelkes, Saskatoon, Sask., Izsák Gyula, Kipling, Sask., Kiss Albert, Middle Lake, Sask. Tami András, Lethbridge, Alta., Mihalic János, Lestock, Sask. Almásy István, Melville, Sask.

Póttagokként: Ambrus János, Quinton, Sask., Fias Vince Prud-

A GÖRGÉNYI RÁKÓCZY-HARANGRÓL

A szülőfalumnak
Volt egy szép harangja:
Nagy magyar időkrol,
Zugott-zengett hangja.
Mikor rá gondoltok,
Könny csillog szememben,
Azt szerettem volna,
Amikor meghalok:
Az sirasson engem!

Hová lett a harang?
Ki mondja meg nekem!?
Talán eltűnt volna
Rút kalmár kezekben?...
Mondják, hogy elvitték
Messze... a harctérre —
Golyónak öntötték
S belékülödzötték az
Ellenség szívébe.

Akárhová vitték,
Óh, miért vitték el?
Lenne itt a többi
Szomorú emlékek! ...
Múlt dicsőségrol,
Hogy zokogjon, zengjen
S valamikor... egyszer
Szomorú szavával
Megersirasson engem.

(Görgényszentimre, Erdély.)

CSUDA JÁNOS.

KIKÉRÉS ELŐTT

Irta: KISS MENYHÉRT
(Erdély)

Baczó Pál udvarában nagy a sürgölődés-forgolódás. Emberek járnak-kelnek s új, fényesre subickolt csizmák kopognak a széles, lapos köveken. Az udvar hátsó felén tarka tyukok kapirgálnak s a gabonás dúca fölött burukkolnak a galambok. Középen magas s udvar díófa áll, amelynek szétterjesztett ágai mintha az udvart, a házat, az embereket akarná magához ölelni, galyak között suhanó tavasz szellő lebben s apró fényes zöld levellein ragyog a reggeli harmatcsöpp.

Szolgák sörpörnek az udvaron, működben vígan folyik a beszéd. Kicsipett leányok tisztogatnak a kút körül, átbészelnek egymáshoz, s tudja Isten, mire is tudnak oly jólzen kacagni. Csak akkor komolyodnak el kissé, amikor közéjük lép a házigazda. Magas, egyenes szál ember, őszhajú, de arcán van valami édes fiataltság, olyan, mint amikor ősz felé is illatosak, szépek a virágok. Komoly, ünnepélyes arccal jár-kel s kurta parancsokat osztogat. Ezt így, ezt meg amugy. Ez itt van rendjén, a meg úgy volna jobban. Amít parancsol, szeliden mondja s a fiatalok se duzzog érte. Pál bácsit szeretik a fiatalok. Kedvébe járnak, s amikor előttük elhalad, oly boldogok, hogy mosolyog a Pál bácsi.

Most a konyhára szól be. — Fiam, Zsuzsika!
Édes, piuló barna...

homme, Sask. Révész A. F. Norbury, Sask., Szabó Pál, Weyburn Sask., Téchy Zsigmond Mannville, Alta.

A Végrehajtó Igazgatóságba:

Igazgató: Szabó György, Winnipeg, Man., Titkár: Soós István róm. kath. plébános, Winnipeg, Man., Pénztáros: Mihályfi István, Winnipeg, Man.

Az Egyesület azonnal megkezdte működését. A vidéken alakuló csoportok, vagy ahol ilyenek nem képezhetők, a személyenként csatlakozni óhajtó magányosok jelentésként be ebből szándékukat az Egyesület titkáránál (amíg az Egyesületnek külön helyisége nem lesz) 2961½ Main St. Winnipeg, Man. Ugyanide intézendők az Egyesületre vonatkozó összes levelek.

A NYUGATKANADAI MAGYAR SEGÉLYZŐ EGYESÜLET ALAPSZABALYAI

Az Egyesület címe: Nyugatkanadai Magyar Segélyező Egyesület. Angolul: Hungarian Relief of West-Canada. Ugyanez a felirata pecsétjének is.

Az Egyesület székhelye: Winnipeg, Man.

Az Egyesület célja és feladata: A háború utáni Magyarország területéről Kanadába kivándorolt honfitársak segélyezése és irányítása az elhelyezkedésben, megtelepedésben, és munkaalkalom szerzés, szükség esetén tolmácsolás útján segítségükre lenni ügyes-bajos dolgoknak elintézésében és rendezésében úgy magán, személyekkel szemben, valamint a kanadai hatóságok előtt, amennyiben az ügy nem tartoznék külképviseleti hatóság (konzulátus) vagy más hivatal hatáskörébe.

Az Egyesület tagjai: Az Egyesület tagja lehet, minden Kanadában élő, feddhetetlen jellemű keresztény férfi vagy nő, aki életének 18-ik évét betöltötte, és az Egyesület főt körülírt nemese céljait tehetségéhez képest előmozdítani, illetve az általa nyújtandó előnyöket igénybe venni óhajta.

Az Egyesület tagsági díja: Rendes tagsági díj évenként 1 dollár. Alapító vagy örökös tagsági díj egyszer s mindenkorra 15 dollár.

Az Egyesület szervezete: Az Egyesület szervei a következők:

- I. A közgyűlés,
- II. A központi bizottság,
- III. A végrehajtó igazgatóság,
- IV. A helyi csoportok.

1.) Minden szervezett helyi csoport jogosítva van a közgyűlésre egy-egy megbizottat kül-

deni, s ezekből áll elő a közgyűlés, mely az Egyesület legfelsőbb fórumát képezi.

A közgyűlés választja az elnököt, alelnököt, a központi bizottságot 7 rendes és 5 póttaggal.

2.) Minden évben egyszer rendes közgyűlés tartandó, melynek idejét és helyét a központi bizottság határozza meg.

3.) Az Egyesület elnöke intézkedik a Központi Bizottság összehívásáról, ellenőrzi a Végrehajtó igazgatóság működését. Személyi változásokat a Központi Bizottság döntésével egyetértően eszközölhet 30 napos hatállyal. Tartozik legálább 6 hónaponként összehívni a Központi Bizottságot. Ezenlő szavazatok esetén az ő szavazata döntő.

4.) A közgyűlésen minden 15 tagból álló helyi csoport egy-egy megbizottal képviselteti magát, akit a közgyűlés megelölzöleg, legálabb 30 nappal kell a csoportgyűlésen megválasztani és megbízó levéllel ellátni, hogy a közgyűlésen a csoport nevében érvényesen szavazhasson. Egy-egy megbizott a közgyűlésen, esetleg több csoportot is képviselhet, ha erre megbizást kapott s ez esetben annyi szavazattal bír, ahány csoportot képvisel.

5.) A közgyűlésen a Végrehajtó Igazgatóság számot ad az Egyesület előző évi munkájáról, a pénztáros bemutatja a hites szakértő által jóváhagyott pénzügyi kimutatást, mit a közgyűlés alkalmas módon felülvizsgál és elfogad, megadja a fel-

terem az ajtóban.
— Parancsoljon, édesapám uram!

Az öreg elméláz rajta tekintetével, megsimogatja a leányka bársonyos arcát. Aztán, mintha azt mondaná a szemé: én édes fogaram, be keveset hallom már a hangodat...

Hanem a lelke elmélyedése nem tart soká. Összehuzza szemöldökét és szigorúságot parancsol az arcára. Mert bizony alig hogy ki nem csordul a könnyre, azt pedig restellené Baczó Pál, az ő vénsége dacára.

— Hát fiam Zsuzsika, hozz fel egy kancsó bort s hívd át a Márton bányát.

Egyszerű parancs ez s mi mindent jelent. Jelenti, hogy Pál uram készen van a dolgával s ráér egy kis időtöltésre. Kissé meg hánnya-veti a dolgát, belenez az elmúlt időkbe s aztán hálát sóhajt az Mindenhatónak, aki ennyire segítette.

Fölmege a házba. Nagy tisztaság és gondos rend mindenütt szinte repes a lelke, ha végigjárja a szemét. Minden megvan a házban, mi csak jó vagyonos, de aféle szegény kisbirtokoshoz való, aki két keze becsületes munkájával gyűjtötte össze vagyonát. S mily nagy dolog ez! Mert ez a vagyonszerzés egy hosszú, verejtékes étellel jár amelynek minden pillanatát kiaknázták.

Hanem hát jöjjön a Márton. Belép. S abban a pillanatban a pillangóként röppenő Zsuzsika is fönt van a makfalvi kancsóval. Amikor ráteszi az asztalra, amely szépen fehér-abrosszal van leterítve, akkor is az ő édes

beszél ez az édes, átható tekintet! — Ha szavakba foglalhatná az a falusi leányka, egy napig se tudna elmondani.

Az öregek leülnek. A gazda veszi fel a szót.

— Áthivatalok, Márton, hogy velünk örvendezz.

Márton, a szomszéd hálásan és tiszteltteljesen tekint a házigazdára.

— Köszönöm kendnek, bátya — feleli illedemesen, mert tudni kell, hogy Márton öt-hat évvel fiatalabb Pálnál. Aztán tölt a házigazda és elkezdene iszogatni. S amint ürülnek a poharak, lassankint nyelvük is megoldódik. És kezdik ott a beszédet, ahol minden öreg ember megszivesebben eldől, a régi szép világnál. Amikor harminc évvel ennelkéltőre szent házasságra lépett Pál gazda s elvette ennek a hamis kis bogárnak, már mint az ő csöpögő madarának az édesanyját. Hej, nem volt nekik kézfogójuk...

— Szegényen kezdtek, Márton, koldusok voltunk, én is, An is. Egy darabka földünk, ha volt a fölő cserén...

— Biz úgy vala. Hűszen tudom én. De megsegítette az Isten... Dolgoztak is érte áldott jó asszonyomémmel, az Isten nyugosztalja...

Szomorú fordulattal. Mint, amikor az éjszaki utazó sötét erdőségbe jut. Lelkük belemérik az emlékezés tengerébe, amely nagy, átláthatatlan, megfoghatatlan, ködös. Minél messzibbre szállnak, annál titkosabb, firkészhetőlenebb. Bukdácsolnak csak benne, mint a sirály a zajló hullámok közt, hanem, amint

Százal a műkedvelő fényképezőknek elkészítjük filmjeiket hozzánk képeket készíteni. Próbálja meg Ön is, meg lesz elégedve. Egész Kanada területéről elvállaljuk és legjobb munkát garantálunk. Nagytitkosan megcsinálva. — A magyarok fényképezési múltját. —

THE STAR PHOTO COLLEGE

490 Main Street, WINNIPEG, MANITOBA.